

بسم الله الرحمن الرحيم

واژگان

- ۱- تمَنَّوا: آرزو کنید. (معنی: آرزو کردن) (آیه ۹۴)
- ۲- قَدَّمَتْ: پیش فرستاده است. (آیه ۹۵)
- ۳- مُرَحِّجٌ: دور کننده. (رَحَّجٌ: دور کرد) (آیه ۹۶)
- ۴- نَبَّلَ: انداخت، رها نمود. (نَبَّلَ: انداختن چیزی از روی بی احتنای) (آیه ۱۰۰)
- ۵- ظُهُورِهِمْ: پشت سرهای شان. (جمع ظَهَرٌ) (آیه ۱۰۱)

نکات تفسیری

۹۴ آیه

نژاد برتر!

از تاریخ زندگی یهود و آیات قرآن مجید بر می‌آید که ایشان خود را نژادی برتر می‌پنداشتند، چنان‌که هم‌اکنون نیز چنین پنداری دارند و سعی بر تسلط بر تمام دنیا دارند. ایشان قائل بودند که بهشت فقط به خاطر آنان آفریده شده است و فرزندان و خواص درگاه الهی هستند. قرآن کریم، در این آیه پاسخی دندان‌شکن به ایشان داده و می‌فرماید: «اگر راست می‌گویید که سرای آخرت مخصوص شماست، پس آرزوی مرگ کنید تا زودتر به بهشت ببرین وارد شوید!» سپس خود از حقیقت امر خبر می‌دهد که هرگز آنان چنین آرزویی را نخواهند کرد؛ زیرا خود می‌دانند که چه اعمالی را انجام داده و به سرای آخرت فرستاده‌اند.

۱۰۱- شبیه ترین افراد به یهودیان

امام باقر علیه السلام به یکی از اصحاب خویش در خصوص دوری اهل کتاب از تعالیم آن، این چنین نوشتند:

«یکی از موارد پشت کردن آنان به کتاب، این بود که حروف آن را بربا داشته و حدود آن را تحریف می‌نمودند. آنان، الفاظ کتاب را به خوبی روایت می‌کردند، ولی مضامین آن را رعایت نمی‌کردند. آری! جاهلان، از حفظ روایت خشنود می‌گردند و عالمان، از ترک رعایت، اندوهگین.

یکی دیگر از موارد پشت کردن آنان به کتاب، این بود که کسانی را ولی و قیم کتاب خدا قرار دادند که آن را به درستی نمی‌شناختند. از این رو، هوا و هوس خویش را در آن وارد کرده و پایه‌های دین را سست نمودند».

سپس امام فرمودند:

«شبیه‌ترین مردم به آنان در این امت، کسانی هستند که الفاظ و کلمات قرآن را به خوبی می‌دانند، ولی حدود و مفاهیم آن را رها نموده‌اند».

پیام‌ها

- ۱- آمادگی برای مرگ، نشانه‌ی ایمان واقعی و صادقانه است. «فَتَمَنُوا الْمَوْتَ إِن كُثُرَ صَادِقِينَ» (آیه ۹۴)
- ۲- ترس از مرگ، در واقع ترس از کیفر کارهای خود ماست. «بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ» (آیه ۹۵)
- ۳- زندگی دنیا بسیار پست است. «أَحَرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاةٍ» (تنوین «حیاء» برای تحریر است). (آیه ۹۶)
- ۴- علت اصلی کفر، فسق و دوری از بندگی خداست. «وَ مَا يَكُفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ» (آیه ۹۹)
- ۵- در برخورد با مخالفان، باید انصاف مراعات شود. قرآن، همه‌ی یهودیان را پیمان‌شکن نمی‌خواند. «بَلْ أَكْثُرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ» «نَبَّلَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ» (آیه ۱۰۱)

آیه ۹۶

دنیاپرست ترین مردم

در این آیات، به یکی از ویژگی‌های بارز قوم یهود اشاره می‌شود و آن این که ایشان قومی بسیار دنیاپرست می‌باشند؛ به گونه‌ای که در دنیاپرستی و شیفتگی به زندگی دنیا، همانند نداشته و حتی از مشرکان نیز پیش افتاده‌اند. هر یک از آنان دوست دارد، هزار سال عمر کند و در این مدت به ثروت‌اندوزی و دنیاطلبی مشغول باشد. این شیفتگی و علاقه به زخارف دنیوی، از نبود ایمان و اعتقاد به سرای آخرت در آنان نشأت گرفته است. در ادامه، خداوند آرزوی آنان را واهم و پوچ بیان نموده و اظهار می‌دارد، این عمر طولانی هر چه که باشد، سرانجام به سر خواهد آمد و آنان را از عذاب دور نخواهد کرد.

آیه ۹۷

دستورهای سخت و دشمنی با جبرئیل

هنگامی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به مدینه آمد، روزی یکی از علمای یهود به نام «ابن صوریا» با جمعی از یهودیان فدک نزد حضرت آمدند. آنان، سؤالات گوناگونی از حضرت پرسیده و از پاسخ‌های وی قانع شدند. سپس ابن صوریا گفت: «یک سؤال باقی مانده است که اگر به آن نیز جواب دهی، به تو ایمان می‌آوریم: نام فرشته‌ای که بر تو نازل می‌شود، چیست؟» حضرت در پاسخ فرمود: «جبرئیل».

ابن صوریا گفت: «او دشمن ماست؛ زیرا دستورهای مشکلی درباره‌ی جنگ و جهاد می‌آورد، اما میکائیل همواره دستورهایی ساده و راحت می‌آورد. اگر فرشته‌ی وحی تو میکائیل می‌بود، به تو ایمان می‌آوردیم!» از همین رو، این آیه در پاسخ ایشان نازل شد: «کسی که دشمن جبرئیل باشد، (در حقیقت دشمن خداست)؛ زیرا او به فرمان خدا، قرآن را بر قلب تو نازل کرده است.»

آیه ۹۸

فرشتگان مقرب الهی

فرشتگان، واسطه‌های خداوند در کارهای عالم هستند، از روایات اسلامی بر می‌آید که چهار فرشته‌ی مقرب پروردگار عبارتند از: جبرئیل، میکائیل، اسرافیل و عزراeil.

«جبرئیل» بزرگ‌ترین فرشته‌ی مقرب خداوند و واسطه‌ی وحی الهی بر پیامبران است. نام این فرشته، سه بار در قرآن آمده است و گاهی نیز از او به عنوان «روح»، «روح‌الأمین» و «روح‌القدس» نام برده شده است.

«میکائیل» واسطه‌ی رزق و روزی مخلوقات؛
«اسرافیل» واسطه‌ی زنده کردن مردگان در قیامت
و «عزراeil» واسطه‌ی قبضی روح است.

آیه ۱۱

۱۰۱- ایمان دروغین

در آیه‌ی ۱۰۰، به خصلت پیمان‌شکنی یهود اشاره می‌شود و در این آیه، نمونه‌ی روشنی از این ویژگی بیان می‌گردد و آن این که آن‌ها مدعی بودند که به تورات ایمان دارند؛ در حالی که در تورات، نشانه‌های بارزی از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم آمده بود و به وضوح، صفات ایشان و محل ظهور حضرتش بیان شده بود، ولی یهودیان پس از ظهور پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و با وجود علم به حقانیت آن حضرت، سخنان تورات را نادیده گرفته و به گونه‌ای عمل کردند که گویی چیزی از تعالیم تورات در این زمینه نمی‌دانند. این مطلب، در آیه‌ی ۸۹ نیز منعکس شده بود.